

שיעור מיוחד – כתבי רבי צדוק הכהן מלובלין

פרי צדיק לפרשת וארא – אות ז – ח

40 שהכניס אמונה בלבם. דשבת בחינת מהימנותא שלימתא ועל ידי המגילות שהיו משתעשעין בהם משבת לשבת שה' יתברך גואלן. וכיון שאמר פרעה תכבד העבודה וגו' ואל ישעו וגו' אל יהו משתעשעין ואל יהו נפישין ביום השבת כמו שאמרו במדרש רבה 45 (פרשה זו ה', י"ח). על כן אף שאמר להם משה רבינו ע"ה כל הלשונות של גאולה והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. מכל מקום לא נכנס בלב ישראל כיון שנחסר להם השבת 50 והמגילות שהיה מביא בלבם האמונה בשלימות. וזה שנאמר ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ובזוה"ק (פרשה זו כ"ה ב) על זה דעד לא נפק יובלא למיהב לון נפישו ורוח בתראה עד לא שלטא למיעבד נימוסוי וכו'. 55 רוח בתראה היינו רוח הקודש דכל ישראל בני נביאים (פסחים ס"ו א) שהם בני אברהם יצחק ויעקב שהיו נביאים ומזה יש לכל אחד מישראל רוח הקודש לכוון המעשה אשר יעשה. ובשבת שהיא מדת מלכות פה תורה 60 שבעל פה. ותורה שבעל פה על ידי רוח הקודש כמו שכתב הרמב"ן (בבא בתרא י"ב א) אז כל אחד מישראל משיג מבחינת רוח הקודש. וכמו שכיוונו שם כולם ההלכה בשבת ואף העמי הארץ שבהן. וזה שנאמר מקוצר רוח 65 ממה שניטל מהם השבת שהיו זוכין על ידו לבחינת רוח הקודש. ויובלא היינו הנייחא דשבת.

ואחר כך אמר משה רבינו הן בני ישראל לא שמעו אלי וגו' ואני ערל שפתים והוא על פי 70 מה שאמרו (שמות רבה מ"ב, ב') לך רד אמר ליה לא בשביל כבודך אתה עולה לכאן אלא בשביל בני אמרתי לזקן שלהם והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו וכו' וכשהם יורדים הם ושלוהיהם בירידה עיין שם. וזה שאמר 75 משה רבינו ע"ה שעל ידי שניטל מישראל השבת ונחסר להם האמונה על ידי זה גרמו ואני ערל שפתים שמשה רבינו היה המנהיג שלהם.

[ז] בזוה"ק (פרשה זו כ"ה ב) מאי ואני ערל שפתים והא בקדמיתא כתיב לא איש דברים וגו' כי כבד פה וכבד לשון אנכי וקודשא בריך הוא הוה אותיב ליה מי שם פה לאדם וגו' 5 ואנכי אהיה עם פיך סלקא דעתך דלא הוה כן והשתא אמר ואני ערל שפתים וכו' אלא רזא איהו משה קלא ודיבור דאיהו מלה דיליה הוה בגלותא וכו'. והיינו כמו שמובא למעלה (זוהר ח"ב ג' א) דהא קול אתי לדיבור וכו' בגין דקול איהו כלל דיבור איהו פרט וכו' והוא 10 דקול שם הוי"ה קודשא בריך הוא והיינו תורה שבכתב וכמו שנלמד (ברכות כ"א א) מדכתיב כי שם ה' וגו' לברכת התורה לפניך, ודיבור שכינתא תורה שבעל פה וכמו שאמרו (שבת קל"ח ב) דבר ה' זו הלכה. ובספר יצירה (פרק ד') איתא יום שבת בשנה ופה בנפש ובזוה"ק 15 (ח"ג ר"א ב) אתקדש יומא סליק פומא דשליט על כולא פי ה'. ואמרנו שבודאי לא נברא הפה בנפש בשבת שהרי אדם הראשון 20 דיבר בערב שבת. אך פי ה' היינו שידבר האדם ויהיה דבר ה' דברי אשר שמתו בפיך זהו נברא בשבת כד אתקדש יומא. וזהו מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה. וזה הדיבור היה בגלות במצרים שהיה כל הדברי 25 תורה בגלות ובכללם התורה שבעל פה גם כן.

אך יש להבין מה תירץ הזוה"ק לקושיתו כיון שהבטיחו ה' יתברך ואני אהיה עם פיך ובודאי נתקיים כן ולמה אמר ואני ערל שפתים. רק באמת יש שינוי שמתחילה אמר 30 לא איש דברים אנכי. דמשה רבינו נקרא איש האלהים בעלה דמטרוניתא וכמו שמובא בזוה"ק (פרשה זו כ"ב ב) מאריה דביתא איש האלהים. וזהו איש דברים על פי מה שמובא (זוהר ח"א ל"ב א) והאי דיבור איקרי שבת 35 דשבת איקרי דיבור וכו' ועל זה אמר לא איש דברים אנכי שהדיבור בגלות. ואחר כך אמר למה הרעות וגו' והיינו מה שניטל מהם השבת. ועל כן אף שמקודם כתיב (שמות ד', ל"א) ויאמן העם זה היה על ידי כח השבת

ולא אמר כבוד פה וכבוד לשון כמו שאמר בתחילה על
שהדיבור בגלות. שהרי כבר הובטח ואנכי אהיה עם פיך.
רק אמר שנחסר לו הכח להוציא מן הכח אל הפועל
דהיינו שיכנסו דבריו בלב השומע. ואמר ואני ערל שפתים
5 כמו שקראו ליצר הרע גם כן ערל שהוא כח זר יושב בלב.
וכן כאן אמר שהוא כח זר מונח על שפתיו שאינו מניח
לדיבור שלו שיעשה פעולתו (וכמו שנתבאר מאמר ו').
ועל זה אמר ואיך ישמעני פרעה שבאמת דיבור משה
רבינו היה בו כח לכנוס אף לאוזני פרעה אף שאוזניו
10 אטומות משמוע והוא ערל לב. מכל מקום כיון שדיבור
של משה רבינו ע"ה היה דבר ה' ממש שמדבר מתוך גרונו
וכתיב (ישעיה נ"ה, י"א) כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא
ישוב אלי ריקם כי אם עשה וגו' והצליח וגו'. והיו פועלין
אף על לב ואוזן פרעה. שזה ההבדל שמי שיש בו יראת
15 שמים שדבריו נשמעין מכל מקום צריך שיבואו דבריו על
אוזן שומעת. מה שאין כן כשהשומע יש לו ערלת האוזן
וערלת הלב. מה שאין כן דבר ה' דברי אשר יצא מפי לא
ישוב אלי ריקם. וכמו בחינת דיבור של משה רבינו ע"ה
ובטח היה נשמע אף לפרעה. וכיון שראה שלא נכנסו
20 דבריו בלב ישראל אמר הן בני ישראל לא שמעו אלי.
והיינו על ידי שנחסר להם השבת והאמונה גרמו שיהיה
משה ערל שפתים כח זר מונח על שפתיו ואינו מניח
הדיבור לצאת ולכנוס בלב ואוזן השומע. ואיך ישמעני
פרעה שהוא ערל לב וערלה אוזנו משמוע. ובשבת זוכין
25 ישראל לקול ודיבור. קול תורה שבכתב דכולי עלמא
בשבת ניתנה תורה (שבת פ"ב ב) ודיבור תורה שבעל פה
ואיתא בזוה"ק (ח"א מ"ב ב) ביום השביעי דא תורה
שבעל פה דאיהו יום שביעי וכו' והיינו מלכות פה תורה
שבעל פה קרינן לה וזוכין לקול ודיבור וזהו בדיבור
30 ובקלא:
[ח] בזוה"ק (פרשה זו כ"ה ב) מאי ואני ערל שפתים והא
וכו' אלא רזא איהו משה קלא. ודיבור דאיהו מלה דיליה
הוה בגלותא וכו' ועל דא שתיף קודשא בריך הוא לאהרן
בהדיה. וכתב בגליון דאהרן שושבינא דמטרוניתא. ומכל
35 מקום יש להבין מה מועיל אהרן כיון שהדיבור בגלות. אך
באמת מדקדק בזוה"ק ודיבור דאיהו מלה דיליה הוה
בגלותא וכו' והיינו דמה שאמר משה רבינו ואני ערל
שפתים היינו ממה שאין דבריו נשמעים כיון שלא שמעו
בני ישראל אליו מקוצר רוח ועל כרחך הוא מפני
40 שהדיבור שלו בגלות (וכמו שנתבאר למעלה) ודיבור של
משה הוא על פי מה שאמרו בספרי (מטות א') כך
נתנבאו נביאים בכה אמר ומוסיף עליהם משה בזה
הדבר עיין שם. והוא שכל הנביאים נתנבאו בכה אמר ה'
שהם סיפרו מה שאמר ה' יתברך קודם. ומשה נתנבא בזה
45 הדבר שזה עצמו דבר ה' שהשכינה מדברת מתוך גרונו זו
הרגע. וזה ענין אספקלריא המאירה (ונתבאר במקום
אחר) ודיבור שלו הוא עצמו דבר ה' וכתוב (ישעיה נ"ה,
י"א) כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם וגו'.
מה שאין כן דיבור של אהרן שהיה נביא וכמו שנאמר
50 (שמואל – א ב', כ"ז) הנגלה נגליתי אל בית אביך
בהיותם במצרים וגו' ונבואתו הוא כשאר נביאים
במדריגת כה אמר ה'.

והנה גלות מצרים היה הכנה לתורה שבכתב שהגיע זמנה
להגלות. וכנגד זה היה חכמת מצרים שהיה בכישוף

והתגלות מצד הקליפות בזה לעומת זה. ונצרכו להיות
בגלות מצרים להוציא הניצוצות קדושות השייכים לתורה
שבכתב ועל זה נאמר ואחרי כן יצאו ברכוש גדול הרכוש
גדול דקדושה. ובגלות בבל שהיו אז עוד נביאים אחרונים
יחזקאל חגי זכריה ומלאכי ודניאל ובעלי רוח הקודש.
5 והיה אז בזה לעומת זה חרטומים ופותרי חלומות
ומודיעים עתידות מצד הקליפה. ואחר כך שפסקה
הנבואה והגיע זמן התגלות תורה שבעל פה וכמו שאמרו
בסדר עולם רבה (פרק ל') מכאן ואילך הט אזנך ושמע
דברי חכמים. והיינו חכמים המחדשים בשכלם בתורה
65 שבעל פה דאף שהוא גם כן דברי אלהים חיים מכל מקום
מופיע בלבם של חכמי ישראל. אז התחילה חכמת יונית
על ידי אריסטו שכפרו בכישוף והתגלות וסמכו על שכלם
והבנתם הגרועה להכחיש דברי אלהים חיים התורה
שבעל פה. ואז היה התורה שבעל פה בגלות עד שהוציאו
70 הניצוצות קדושות ואז התפשטה התורה שבעל פה
(ונתבאר חנוכה מאמר א').

והנה חלק משה רבינו היה התורה שבכתב שהורידה מן
השמים. ואז היה התורה שבכתב עוד בגלות מצרים. וזה
שאמר שבחינת דיבור שלו בגלות. שאם לא היה בגלות
היו דבריו נשמעין אף לפרעה שהיה ערל לב וערל אוזן
75 (וכמו שנתבאר מאמר ז'). ועל דא שתיף קודשא בריך
הוא לאהרן בהדיה. ודיבור של אהרן היה דיבור נבואה
שהוא כה אמר ה' וכמו שנאמר ואהרן אחיך יהיה נביאך.
וחלקו היה תורה שבעל פה הוד דרגא דאהרן. וכתוב והיה
הוא יהיה לך לפה. ונאמר (מלאכי ב', ז') כי שפתי כהן
80 ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו דייקא. ובחינת דיבור של
אהרן לא היה אז בגלות. וזה שאמרו דאהרן שושבינא
דמטרוניתא והיינו שכוחו להכניס דברי משה רבינו ללב
ישראל שהם כנסת ישראל. ויהיו דברי משה רבינו
נשמעין.

ומסיק בזוה"ק תא חזי כל זימנא וכו' והכי אזיל עד
דקריבו לטורא דסיני ואתיהיבת אורייתא ובהווא זימנא
אתחבר קלא בדיבור וכדין מלה מליל הדא הוא דכתיב
וידבר אלהים את כל הדברים האלה וגו' והיינו דכל זמן
90 שהיו ישראל במצרים היה בחינת הדיבור בגלות ולא
נזכר לשון דיבור (זולת בריש פרשה זו כמו שמובא
בזוה"ק) ואף בפרשת החודש הזה לכם שהיה התחלת
הדברי תורה מכל מקום כתיב ויאמר. ואחר כך כתיב
וידבר וגו' קדש לי כל בכור שזה נאמר אחר יציאת
מצרים. ומכל מקום הדיבור בשלימות לא היה עד מתן
95 תורה שאז נאמר כל הדברים האלה שאז זכה לבחינת
הדיבור בשלימות. וכדין משה אשתכח שלים במלה כדקא
יאות קול ודיבור כחדא בשלימו וכמו שמובא בזוה"ק: